

SOCIAAL RECHT IN ESSENTIE

IN ESSENTIE

SOCIAAL RECHT IN ESSENTIE

DIRK HEYLEN
CHRISTIAAN MERTENS
TIM OPGENHAFFEN
JAN VAN LOOIJ
ILSE VAN PUYVELDE
WERNER WIJNANTS

Negende editie

 INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Aan dit boek werkten de volgende auteurs mee:

editie 1: Ivo Verreyt, Dirk Heylen

editie 2: Ivo Verreyt, Dirk Heylen

editie 3: Ivo Verreyt, Dirk Heylen

editie 4: Ivo Verreyt, Dirk Heylen

editie 5: Ivo Verreyt, Dirk Heylen

editie 6: Ivo Verreyt, Dirk Heylen

editie 7: Ivo Verreyt, Dirk Heylen

editie 8: Ivo Verreyt, Dirk Heylen

editie 9: Dirk Heylen, Christiaan Mertens, Tim Opgenhaffen, Jan Van Looij, Ilse van Puyvelde, Werner Wijnants

Sociaal recht in essentie, negende editie

Dirk Heylen, Christiaan Mertens, Tim Opgenhaffen, Jan Van Looij, Ilse Van Puyvelde en Werner Wijnants

© 2021 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1346-9

D/2021/7849/151

NUR 163

Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV

Lay-out: Crius Group, Hulshout

Omslagontwerp: Danny Juchtmans / www.dsigngraphics.be

Omslagillustratie: © Sentavio / Shutterstock

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

*Met veel genegenheid voor Ivo Verreyt, drijvende kracht en
coauteur van de voorgaande uitgaven*

INHOUD

DEEL 1.

INLEIDING	1
-----------------	---

VOORAF	3
--------------	---

HOOFDSTUK 1.

WAT IS ‘SOCIALE WETGEVING’ EIGENLIJK?	5
---	---

HOOFDSTUK 2.

BRONNEN VAN SOCIALE WETGEVING	9
-------------------------------------	---

1. Internationale rechtsbronnen	9
---------------------------------------	---

1.1. Bilaterale verdragen	9
---------------------------------	---

1.2. Multilaterale verdragen en instellingen	9
--	---

1.2.1. De Internationale Arbeidsorganisatie	9
---	---

1.2.2. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	11
--	----

1.2.3. De Raad van Europa	11
---------------------------------	----

1.2.4. De Internationale Vereniging voor de Sociale Zekerheid	12
---	----

1.2.5. De Benelux Economische Unie	12
--	----

1.2.6. De Europese Unie	13
-------------------------------	----

2. Nationale rechtsbronnen	14
----------------------------------	----

2.1. Sociale grondrechten	14
---------------------------------	----

2.2. Sociale rechtsbronnen	15
----------------------------------	----

2.3. Hiërarchie van de nationale rechtsbronnen	16
--	----

DEEL 2.

ARBEIDSRECHT	19
--------------------	----

HOOFDSTUK 1.

ALGEMENE BEPALINGEN VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMSTENWET VAN 3 JULI 1978	21
---	----

Vooraf	21
--------------	----

1. Toepassingsgebied van de wet van 3 juli 1978	21
---	----

1.1. Wat is een arbeidsovereenkomst?	21
--	----

1.2.	Het ondergeschikte verband	22
1.2.1.	Algemeen	22
1.2.2.	Schijnzelfstandigen – Pseudowerknemers	23
1.2.3.	Samengaan van een arbeidsovereenkomst met een aan- mings- of zelfstandigenovereenkomst	25
1.3.	Toepassingsgebied van de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 ...	25
2.	Het aangaan van de arbeidsovereenkomst	26
2.1.	Geldigheidsvereisten	26
2.1.1.	Bekwaamheid	26
2.1.2.	Toestemming	27
2.1.2.1.	Geweld	27
2.1.2.2.	Dwaling	28
2.1.2.3.	Bedrog	28
2.1.3.	Voorwerp en oorzaak	28
2.1.4.	Gevolgen	29
2.2.	Vormvereisten van de arbeidsovereenkomst	30
3.	Soorten arbeidsovereenkomsten	30
3.1.	Soorten naargelang de beoogde arbeid	31
3.1.1.	Arbeiders	32
3.1.2.	Bedienden	32
3.1.3.	Handelsvertegenwoordigers	33
3.1.4.	Dienstboden	33
3.1.5.	Studenten	34
3.1.6.	Huisarbeid	35
3.2.	Soorten naargelang de duur van de overeenkomst	36
3.2.1.	De arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd	36
3.2.2.	De arbeidsovereenkomst voor een bepaalde tijd	36
3.2.2.1.	Onderscheid tussen overeenkomsten van onbepaal- de en bepaalde tijd	36
3.2.2.2.	Opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor een bepaalde tijd	37
3.2.2.3.	Afwijking van het principiële verbod om opeenvol- gende arbeidsovereenkomsten voor een bepaalde tijd te sluiten	38
3.2.2.4.	Algemeen beginsel van non-discriminatie ten gun- ste van werknemers met een overeenkomst voor bepaalde tijd	38
3.2.3.	De arbeidsovereenkomst voor een duidelijk omschreven werk ...	38
3.2.4.	De vervangingsovereenkomst	39

3.3.	Soorten naargelang de omvang van het werk	40
3.3.1.	Voltijdse arbeidsovereenkomst	40
3.3.2.	Arbeidsovereenkomst voor deeltijdse arbeid.	41
3.3.2.1.	Algemeen	41
3.3.2.2.	Vormvoorwaarden voor een geldige deeltijdse arbeidsovereenkomst	42
3.3.2.2.1.	Voorwaarden	42
3.3.2.2.2.	Aparte regeling voor een deeltijdse tewerkstelling met een variabel uurrooster.	42
3.3.2.3.3.	Sanctie bij het niet naleven van de vormvoorwaarden bij deeltijdse arbeid	43
3.3.2.3.	Wekelijkse arbeidsduur bij deeltijdse arbeid	43
3.3.2.4.	Combinatiemogelijkheden arbeidsduur en uurrooster	43
3.3.2.5.	Vaststelling van het loon voor deeltijdse werknemers	45
3.3.2.6.	Bewaren van een afschrift van de arbeidsovereenkomst	45
3.3.2.7.	Bekendmaken van een variabel uurrooster	45
3.3.2.8.	Registratie van afwijkingen van het normale uurrooster	46
3.3.2.9.	Sancties bij het niet-bekendmaken en het niet-nale- ven van het verplichte toezicht	46
3.3.2.10.	Voorrang bij het overstappen naar een voltijdse betrekking	46
3.3.2.11.	Non-discriminatie ten gunste van deeltijdse werk- nemers	47
3.3.2.12.	Rechten van een deeltijdse versus een voltijdse werknemer	47
3.4.	Soorten naargelang de wijze waarop de overeenkomst gesloten werd	49
3.4.1.	Mondelinge en schriftelijke arbeidsovereenkomsten	49
3.4.2.	Elektronische arbeidsovereenkomsten	49

HOOFDSTUK 2.

INHOUD VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST. 51

Vooraf 51

1.	Het dwingende karakter van de Arbeidsovereenkomstenwet.	51
1.1.	Dwingend recht, supplettoire bepalingen en openbare orde	51
1.2.	Artikel 6 van de Arbeidsovereenkomstenwet	52
2.	Het proefbeding	53
3.	Het concurrentiebeding.	53
3.1.	Concurrentie.	53
3.2.	Wat is een concurrentiebeding?.	54

3.3.	Gewoon concurrentiebeding voor arbeiders en bedienden	55
3.3.1.	Jaarloongrens	55
3.3.2.	Beperking tot soortgelijke activiteiten	56
3.3.3.	Geografische beperking	56
3.3.4.	Beperking in de tijd	57
3.3.5.	Forfaitaire vergoeding	57
3.3.6.	Vormvereisten	57
3.3.7.	Sanctie	57
3.3.8.	Wanneer moet een concurrentiebeding toegepast worden?	58
3.3.9.	Schadevergoeding bij overtreding van het concurrentiebeding	58
3.4.	Afwijkend concurrentiebeding voor sommige bedienden	59
3.5.	Het concurrentiebeding voor handelsvertegenwoordigers	59
4.	Het scholingsbeding	60
4.1.	Wat is een scholingsbeding?	60
4.2.	Voorwaarden voor een geldig scholingsbeding	60

HOOFDSTUK 3.

UITVOERING VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST

Vooraf	63	
1.	Verplichtingen van beide partijen	63
1.1.	De goede trouw in de uitvoering van de arbeidsovereenkomst	63
1.2.	Wederzijdse eerbied en achting	63
1.3.	Preventie van psychosociale risico's op het werk (waaronder geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag)	64
1.3.1.	Wettelijk kader	64
1.3.2.	Definities	64
1.3.2.1.	Psychosociale risico's op het werk	64
1.3.2.2.	Geweld op het werk	64
1.3.2.3.	Ongewenst seksueel gedrag op het werk	65
1.3.2.4.	Pesterijen op het werk	65
2.	Verplichtingen van de werknemer	66
2.1.	Arbeid verrichten	66
2.2.	Bevelen en instructies	67
2.3.	Veiligheid	68
2.4.	Arbeidsgereedschap	68
2.5.	Concurrentie	68
3.	Verplichtingen van de werkgever	69
3.1.	Arbeid verschaffen	69
3.2.	Hulp	69

3.3.	Veiligheid en gezondheid	70
3.4.	Loon	70
3.5.	Huisvesting en voeding	70
3.6.	Geloofsplichten en burgerlijke plichten	70
3.7.	Onthaal	70
3.8.	Arbeidsgereedschap	71
3.9.	Documenten	71
4.	Aansprakelijkheid van de partijen	71
4.1.	Burgerlijke aansprakelijkheid – Algemeen	71
4.2.	De aansprakelijkheidsbeperking ten gunste van de werknemer	72
4.2.1.	Inhoud van de aansprakelijkheidsbeperking	72
4.2.2.	Draagwijdte van de aansprakelijkheidsbeperking	74
4.3.	Strafrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer	75
4.4.	Bijzondere aansprakelijkheid van de werkgever	75
4.5.	De borgtocht	76

HOOFDSTUK 4.

SCHORSING VAN DE UITVOERING VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST

EN BETAALDE FEESTDAGEN	77
------------------------------	----

A. SCHORSING VAN DE UITVOERING VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST .. 77

Vooraf	77
1. Het begrip schorsing	78
2. Overmacht	79
2.1. Begrip	79
2.2. Gevolgen	79
2.3. Recht op werkloosheidsuitkeringen	80
3. Het gewaarborgd dagloon	81
3.1. Met vertraging of niet op het werk aankomen	81
3.2. De arbeid niet kunnen beginnen of voortzetten	81
4. Arbeidsongeschiktheid	82
4.1. Schorsing	82
4.2. Verplichtingen van de werknemer	82
4.2.1. Meldingsplicht	82
4.2.2. Medisch getuigschrift	83
4.3. Controle door de werkgever	84
4.4. Betwistingen van medische aard	85
4.5. Gewaarborgd loon	85
4.5.1. Algemeen	85

4.5.2.	Gewaarborgd dagloon (art. 27 WAO) en gewaarborgd loon bij arbeidsongeschiktheid	85
4.5.3.	Uitsluiting	86
4.5.4.	Recht van verhaal tegen de aansprakelijke derde	86
4.5.5.	Gewaarborgd loon en einde van de arbeidsovereenkomst	86
4.6.	Het bedrag van het gewaarborgd loon	86
4.6.1.	Arbeiders (Arbeidsovereenkomstenwet en cao nr. 12 <i>bis</i>)	86
4.6.1.1.	Periode en bedrag	86
4.6.1.2.	Begrip ‘normaal loon’	88
4.6.1.3.	Anciënniteitsvoorwaarde	89
4.6.1.4.	Carenzdag	89
4.6.1.5.	Hervallen	89
4.6.1.7.	Mislukte poging om het werk te hervatten.	92
4.6.1.8.	Gewaarborgd loon bij arbeidsongeval of beroepsziekte.	92
4.6.2.	Bedienden	92
4.6.2.1.	Algemeen stelsel	92
4.6.2.2.	Bedienden die de regeling voor arbeiders volgen	93
4.6.2.3.	Gewaarborgd loon bij arbeidsongeval of beroepsziekte.	93
4.6.3.	Overzicht van het gewaarborgd loon bij ziekte	93
4.7	Re-integratietraject voor langdurig arbeidsongeschikte werknemers.	93
5.	Jaarlijkse vakantie	96
6.	Zwangerschaps- en bevallingsrust	96
6.1.	Periode van schorsing	96
6.2.	Overdracht van bevallingsrust	97
6.3.	Verlenging van de postnatale rust.	98
6.3.1.	Verlenging wegens ziekte van de vrouw in de prenatale periode	98
6.3.2.	Verlenging wegens hospitalisatie van het kind	98
6.3.3.	Omzetting van facultatieve postnatale rust in verlofdagen van postnatale rust.	98
6.4.	Uitkeringen tijdens de moederschapsrust	99
6.5.	Bescherming tegen ontslag	100
6.6.	Zwangerschapsonderzoeken	100
6.7.	Borstvoedingspauzes	101
6.8.	Borstvoedingsverlof	102
7.	Kort verzuim (of ook: klein verlet)	103
7.1.	Algemene principes	103
7.2.	Lijst van de gebeurtenissen	103
7.3.	Geboorteverlof	107
7.4.	Adoptieverlof	107

7.5.	Recht op afwezigheid voor pleegouders – Pleegouderverlof	108
8.	Loopbaanonderbreking en tijdskrediet	110
8.1.	Algemeen	110
8.2.	Cao nr. 103: gemotiveerd tijdskrediet	110
8.3.	Cao nr. 103: landingsbaan voor 55-plussers	111
8.4.	Uitkeringen	113
8.4.1.	Voor tijdskrediet	113
8.4.2.	Voor landingsbanen	113
8.5.	Bescherming tegen ontslag	113
8.6.	Thematische verloven	113
8.6.1.	Palliatief verlof	114
8.6.2.	Verlof voor een zwaar ziek gezins- of familielid	114
8.6.3.	Ouderschapsverlof	114
8.6.4.	Mantelzorg	116
9.	Verlof om dwingende redenen	116
10.	Andere schorsingen	117
11.	Samenloop van schorsingen	118
B.	BETAALDE FEESTDAGEN	120
	Vooraf	120
1.	Toepassingsgebied	120
2.	Bepaling van de betaalde feestdagen	120
2.1.	Aantal feestdagen voor voltijdse werknemers	120
2.2.	Aantal feestdagen voor deeltijdse werknemers	121
2.2.1.	Deeltijdse werknemers met een vast uurrooster	121
2.2.2.	Deeltijdse werknemers met een variabel uurrooster	122
2.3.	Vervangingsdagen	122
2.4.	Bekendmaking van de feestdagen	124
3.	De tewerkstelling op feestdagen	124
3.1.	Het verbod van tewerkstelling tijdens feestdagen	124
3.2.	Toegelaten tewerkstelling op feestdagen	124
4.	Inhaalrust	125
5.	Het loon voor de betaalde feestdagen	126
5.1.	Recht op loon	126
5.2.	Loon voor arbeidsprestaties op een feestdag	126
5.3.	Bepaling van het normale loon	126
6.	Uitsluiting van het recht op loon voor de feestdag	127
7.	De betaalplichtige van het loon voor de betaalde feestdag	128
8.	Behoud van het recht op loon	128

8.1.	Tijdens gevallen van schorsing van de arbeidsovereenkomst.	128
8.2.	Bij gedeeltelijke werkloosheid	128
8.3.	Bij het einde van de arbeidsovereenkomst.	129
HOOFDSTUK 5.		
	JAARLIJKSE VAKANTIE.	131
1.	Algemene principes	131
2.	De vakantieduur voor arbeiders	132
3.	Duur van de vakantie voor bedienden	135
4.	Met arbeid gelijkgestelde dagen	136
5.	Spelregels bij het nemen van de vakantie	136
6.	Het vakantiegeld voor arbeiders.	139
6.1.	Algemeen.	139
6.2.	Het bedrag van het vakantiegeld.	139
7.	Het vakantiegeld voor bedienden.	141
7.1.	Vakantiegeld voor bedienden wanneer zij bij hun werkgever vakantie nemen.	141
7.2.	Het vertrekvakantiegeld voor bedienden.	142
7.3.	Verrekening bij de nieuwe werkgever.	143
7.4.	Voorbeelden	144
7.4.1.	Bedienden die in het vakantiedienstjaar en het vakantiejaar bij dezelfde werkgever in dezelfde arbeidsregeling werkten	144
7.4.1.1.	Bedienden met een vaste maandwedde.	144
7.4.1.2.	Bedienden met een variabele maandwedde	145
7.4.1.3.	Bedienden met een vaste en een variabele maandwedde	145
7.4.2.	Vertrekvakantiegeld en verrekening van het vertrekvakantiegeld bij een nieuwe werkgever	146
8.	Jeugdvakantie en seniorvakantie	149
8.1.	Jeugdvakantie	149
8.2.	Seniorvakantie	150
9.	Aanvullende vakantie.	151
9.1.	Europa stelt België in gebreke	151
9.2.	Wie heeft er nu recht op aanvullende vakantie?	151
9.3.	Hoe kan een werknemer gebruik maken van de aanvullende vakantie?	152
9.4.	Aantal dagen aanvullende vakantie	152
9.5.	Welk vakantiegeld krijgt de werknemer?	153
9.6.	Nog werk op de plank voor de Belgische wetgever.	153

HOOFDSTUK 6.	
EINDE VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST	155
Vooraf	155
1. Algemene (civielrechtelijke) wijzen van beëindiging	156
1.1. Wederzijdse toestemming	156
1.2. Overmacht	157
1.2.1. Wat is beëindigende overmacht?	157
1.3. Ontbindend beding	158
1.4. Afloop van de termijn of voltooiing van het afgesproken werk	160
1.4.1. Algemeen	160
1.4.2. Opzeg van de overeenkomst van bepaalde duur of voor een bepaald werk	160
1.4.3. Beëindiging van de arbeidsovereenkomst voor een bepaalde duur of werk van minder dan drie maanden in geval van arbeidsongeschiktheid langer dan zeven dagen	162
1.5. Overlijden van een van de partijen	162
2. Arbeidsrechtelijke wijzen van beëindiging: ontslag door opzeg	163
2.1. Het begrip ‘ontslag’	163
2.2. De opzeg	164
2.2.1. Algemeen	164
2.2.2. Wijze van kennisgeving van de opzeg	165
2.2.3. Inhoud	166
2.2.4. Nietigheid van de opzeg	166
2.2.5. Opzegtermijn	167
2.2.5.1. Begrip – Wat voorafging aan de Wet Eenheidsstatuut ..	167
2.2.5.2. Aanvang van de termijn	167
2.2.5.3. Belang van de anciënniteit voor de duur van de opzegtermijn	169
2.2.5.4. Duur van de opzegtermijn: algemeen	170
2.2.5.5. Opzegtermijn: algemene regels	170
2.2.5.6. Uitzonderingen op de opzegtermijnen	173
2.2.5.7. Geen afwijkingen in een cao gesloten in een pari- tair (sub)comité	173
2.2.5.8. Opzegtermijn in geval van pensioen	174
2.2.5.9. Opzeg door de werknemer tijdens een periode van tijdelijke werkloosheid	174
2.2.5.10. Beëindiging van de arbeidsovereenkomst in geval van arbeidsongeschiktheid	174

2.2.5.11.	Beëindiging van de arbeidsovereenkomst met het oog op een stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (art. 37/11 WAO)	175
2.2.5.12.	Overgangsregeling: arbeidsovereenkomsten aangevat vóór 1 januari 2014.	176
2.2.5.12.1.	Algemeen: berekening in twee stappen . . .	176
2.2.5.12.2.	De eerste stap	176
2.2.5.12.3.	De tweede stap	178
2.2.5.12.4.	Het optellen van beide resultaten	179
2.2.5.13.	Werknemers met verminderde arbeidsprestaties	183
2.2.5.15.	Afspraken omtrent de duur van de in acht te nemen opzegtermijn	184
2.2.6.	Schorsing van de opzegtermijn	186
2.2.6.1.	Algemeen	186
2.2.6.2.	Schorsingsoorzaken en invloed op de opzegtermijn. . .	187
2.3.	Ontslagcompensatievergoeding.	189
2.3.1.	Algemeen.	189
2.3.2.	De ontslagcompensatievergoeding	189
2.4.	Outplacement	190
2.4.1.	Algemeen.	190
2.4.2.	Algemene regeling	190
2.4.2.1.	Toepassingsgebied	190
2.4.2.2.	Inhoud van de regeling	190
2.4.2.3.	Aanrekening op opzegvergoeding of sollicitatieverlof. .	191
2.4.3.	Outplacement voor werknemers van 45 jaar en ouder.	192
2.5.	Motiveringsplicht, kennelijk onredelijk ontslag en willekeurige af-danking	192
2.5.1.	Algemeen.	192
2.5.2.	Cao nr. 109.	192
2.5.2.1.	Algemeen	192
2.5.2.2.	Het recht om de concrete redenen te kennen die tot het ontslag hebben geleid.	193
2.5.2.3.	Kennelijk onredelijk ontslag	194
2.5.2.3.1.	Definitie.	194
2.5.2.3.2.	Sanctie	194
2.5.2.4.	Op welke ontslagen is de cao van toepassing?	195
2.6.	Recht op afwezigheid tijdens de opzegtermijn – Sollicitatieverlof.	195
3.	Arbeidsrechtelijke wijzen van beëindiging: ontslag wegens dringende reden . .	196
3.1.	Algemeen.	196
3.1.1.	Begrip dringende reden.	196

3.1.2.	Voorwaarden.....	197
3.1.2.1.	Een ernstige tekortkoming	197
3.1.2.2.	... die elke professionele samenwerking onmogelijk maakt	198
3.1.2.3.	... en wel onmiddellijk en definitief	198
3.2.	Termijnen	198
3.2.1.	Termijn om tot ontslag over te gaan	199
3.2.2.	Termijn en kennisgeving van de motieven	200
3.2.3.	Bewijs	201
3.2.4.	Vergoedingsregeling	201
3.2.5.	Voorbeelden uit de rechtspraak	201
4.	Onregelmatige beëindiging of verbreking van de arbeidsovereenkomst.	204
4.1.	Algemeen.....	204
4.2.	Opzegvergoeding.....	206
5.	Bescherming tegen ontslag	207
6.	Rechtsmisbruik bij ontslag	210
6.1.	Algemeen.....	210
6.2.	Motivering van ontslag, kennelijk onredelijk ontslag en willekeurig ontslag	211
6.3.	Rechtsmisbruik bij ontslag.....	211
7.	Het ontslag van een arbeidsongeschikte werknemer	213
HOOFDSTUK 7.		
	DE ARBEIDSDUUR.....	215
	Vooraf	215
1.	Toepassingsgebied van de arbeidsduurreglementering	215
2.	Het begrip arbeidsduur	216
3.	Minimumgrenzen van de arbeidsduur	218
3.1.	Minimale grenzen per werkperiode	218
3.2.	Minimale grenzen per week.....	219
3.3.	Minimumlimiet voor nachtarbeid	219
4.	Pauzes en rusttijden	220
4.1.	Pauzetijden tijdens een werkdag	220
4.1.1.	Algemeen.....	220
4.1.2.	Uitzonderingen.....	220
4.2.	Rusttijd per etmaal	221
4.3.	Rusttijd per week	221
5.	Maximumgrenzen van de arbeidstijd	222
5.1.	Grenzen per dag.....	222

5.2.	Grenzen per week.....	222
5.2.1.	De maximale grens	222
5.2.2.	Structurele afwijkingen op de maximale grenzen	223
5.2.2.1.	Afwijking tot 9 uur per dag.....	223
5.2.2.2.	Afwijkend stelsel met verre verplaatsingen	223
5.2.2.3.	Ploegenarbeid	224
5.2.2.4.	Werk dat niet mag worden onderbroken vanwege de aard van het werk (= continuarbeid)	225
5.2.3.	Structurele afwijkingen waarvoor een toelating bij koninklijk besluit vereist is.....	226
5.2.3.1.	Werk in bepaalde activiteitstakken of categorieën van ondernemingen waar de 'normale' grenzen van de arbeidsduur niet toegepast kunnen worden	226
5.2.3.2.	Vorbereidend werk of nawerk dat verricht moet worden buiten de normale productietijd	226
5.3.3.	Punctuele afwijkingen, gekenmerkt door hun onvoorzienbaar karakter (ofwel met betrekking tot het onverwachts plaats- vinden ervan, ofwel wat betreft het onvoorspelbaar arbeids- volume)	227
5.3.3.1.	Afwijkingen met toelating door een KB.....	227
5.3.3.1.1.	Werken van vervoer, laden en lossen	227
5.3.3.1.2.	Werk waarvan niet precies bepaald kan worden hoe lang het duurt om het uit te voeren vanwege de aard van het werk of waarbij de verwerkte stoffen zeer snel kunnen ontaarden	227
5.3.3.2.	Afwijkingen met toelating van de vakbondsafvaar- diging	227
5.3.3.2.1.	Arbeid die door een onvoorziene nood- zakelijkheid wordt vereist.....	227
5.3.3.2.2.	Buitengewone vermeerdering van werk... ..	228
5.3.3.3.	Afwijkingen zonder toelating.....	228
5.3.3.3.1.	Balans of inventariswerken	228
5.3.3.3.2.	Arbeid om het hoofd te bieden aan een voorgekomen of dreigend ongeval	229
5.3.3.3.3.	Dringende werken aan machines of materieel voor rekening van derden.....	229
5.4.	Inhaalrust en interne grens	229
6.	Vrijwillige overuren op verzoek van de werknemer	230

7.	Overloon.....	231
7.1	Principe.....	231
7.2.	Bedrag en berekening van de overurentoeslag.....	233
7.3.	Uitbetaling.....	235
7.4.	Verbod van arbeid buiten de arbeidstijden.....	235
8.	Zondagsrust.....	236
8.1.	Algemene principes: principieel verbod op zondagsarbeid.....	236
8.2.	Afwijkingen van het algemene principe.....	236
8.3.	Inhaalrust voor arbeid op zondag.....	237
9.	Nachtarbeid.....	237

HOOFDSTUK 8.

LOON(BESCHERMING).....	239
------------------------	-----

Vooraf.....	239
-------------	-----

1.	Toepassingsgebied van de Loonbeschermingswet.....	239
2.	Het begrip 'loon'.....	239
3.	Bescherming van het loon.....	240
3.1.	Wijze van betaling.....	241
3.1.1.	Betaling in giraal geld.....	241
3.1.2.	Betaling in natura.....	241
3.2.	Tijdstip van betaling.....	243
3.4.	Afrekening van het loon.....	244
3.5.	Inhoudingen op het loon.....	244

HOOFDSTUK 9.

TIJDELIJKE ARBEID, UITZENDARBEID EN TERBESCHIKKING- STELLING VAN WERKNEMERS.....	245
---	-----

Vooraf.....	245
-------------	-----

1.	Reglementering van de tijdelijke arbeid.....	246
1.1.	Begripsomschrijvingen.....	246
1.2.	Voorwaarden en modaliteiten ter vervanging.....	247
1.2.1.	Bij de schorsing van de arbeidsovereenkomst van een vaste werknemer.....	247
1.2.2.	Bij de vervanging van een vaste werknemer wiens arbeids- overeenkomst ten einde is gekomen.....	247
1.2.3.	Bij tijdelijke vermeerdering van werk.....	248
1.2.3.1.	Indien er een syndicale afvaardiging in de onderne- ming is.....	248

1.2.4.	Uitvoering van uitzonderlijk werk	248
1.3.	De arbeidsovereenkomst	248
2.	Reglementering van de uitzendarbeid	249
2.1.	Begripsomschrijving	249
2.1.1.	De arbeidsovereenkomst voor uitzendarbeid	250
2.1.2.	Uitzendkracht	250
2.1.3.	Uitzendbureau	250
2.1.4.	Motieven, maximumduur en na te leven procedure	250
2.4.	De arbeidsovereenkomst voor uitzendarbeid	251
2.4.1.	De vormvereisten	251
2.4.2.	De inhoud van de arbeidsovereenkomst voor uitzendarbeid	252
2.5.	Het loon van de arbeidskracht	252
2.5.1.	Gelijk loon	252
2.5.2.	Gelijkwaardige voordelen	253
2.6.	De anciënniteit van de uitzendkracht	253
3.	Het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers	254
3.1.	Verboden tewerkstelling	254
3.2.	Toegelaten tewerkstelling	255
3.3.	Een geschreven overeenkomst	256
3.4.	Toestemming	256
3.5.	De statutaire toestand van de werknemer	256

HOOFDSTUK 10.

HET ARBEIDSREGLEMENT	259
----------------------------	-----

Vooraf	259
--------------	-----

1.	Toepassingsgebied	259
2.	Inhoud van het arbeidsreglement	260
2.1.	Verplichte bepalingen volgens de Arbeidsreglementenwet	261
2.1.1.	De arbeidstijdregeling	261
2.1.2.	De arbeid en het loon	263
2.1.3.	Het einde van de overeenkomst	263
2.1.4.	De rechten en plichten van het toezichthoudend personeel	263
2.1.5.	Straffen geldboeten en beroepsprocedure	263
2.1.6.	Eerste hulp bij ongevallen of EHBO en verbandkist	265
2.1.7.	De medische tussenkomst bij arbeidsongeval	265
2.1.8.	De overlegorganen en de vakbondsafvaardiging	265
2.1.9.	De jaarlijkse vakantie	265
2.1.10.	De sociale-inspectiediensten	265
2.1.11.	Collectieve arbeidsovereenkomsten	266

2.1.12. Elektronische archiveringsdienst	266
2.2. Verplichte bepalingen volgens andere wetten en besluiten.....	266
2.3. Vrije bepalingen.....	267
3. Bekendmaking van het arbeidsreglement.....	267
DEEL 3.	
SOCIALEZEKERHEIDSRECHT	269
HOOFDSTUK 1.	
SOCIALEZEKERHEIDSRECHT	271
1. Sociale zekerheid en sociale bijstand	271
2. Enkele kenmerken van de traditionele sociale zekerheid.....	272
2.1. Solidariteit.....	272
2.2. Verplicht karakter	273
3. Stelsels van sociale zekerheid	273
4. Structuur van de sociale zekerheid.....	274
5. Onderwerping aan de sociale zekerheid voor werknemers	276
5.1. Algemeen.....	276
5.2. Territoriaal toepassingsgebied.....	277
5.3. Personeel toepassingsgebied.....	277
5.3.1. Arbeidsovereenkomst	277
5.3.2. Uitbreidingen, gelijkstellingen, beperkingen en uitsluitingen ...	278
5.3.1.1. Zeelieden	278
5.3.1.2. De gelijkaardige voorwaarden	278
5.3.1.3. Beperkingen.....	279
5.3.1.4. Uitsluitingen	279
6. Het loon waarop de bijdragen worden geïnd	280
7. Financiering van de sociale zekerheid door loontrekkenden	281
7.1. Werkgevers en werknemers	281
7.1.1. Berekeningsbasis en bijdragen.....	281
7.1.2. Bijdrage jaarlijkse vakantie.....	282
7.1.3. Andere bijdragen	283
7.1.4. Tussenkost van de Staat.....	283
7.2. Vermindering van sociale bijdragen.....	283
7.2.1. Structurele lastenvermindering.....	284
7.2.2. Eerste aanwervingen	284
7.2.3. Doelgroepvermindering	284
8. Verplichtingen van de werkgever	285
8.1. Verplichtingen	285

8.1.1.	Inschrijving	285
8.1.2.	DmfA-kwartaalaangifte	286
8.1.3.	Limosa-aangifte	286
8.1.4.	Betaling van de bijdragen	287
8.2.	Sancties	288
8.2.1.	Burgerrechtelijke sancties	288
8.2.1.1.	Niet-tijdige betaling van de bijdrage	288
8.2.1.2.	Niet-tijdige aangifte	289
8.2.1.3.	Niet-tijdige betaling van de voorschotten	289
8.2.1.4.	Geen, onvolledige of onjuiste aangifte	289
8.2.1.5.	Afzien van, kwijtschelding en vermindering van bijdragen	290
8.2.2.	Toezicht en strafbepalingen	290
8.2.2.1.	Toezicht	290
8.2.2.2.	Straffen	290
8.2.2.3.	Ambtshalve veroordelingen bij niet-betaling of niet-onderwerping	291
8.2.3.	Solidariteitsbijdrage	291
9.	Verjaring van betaling van sociale bijdragen	291
10.	Kruispuntbank van de sociale zekerheid	292
10.1.	Algemeen	292
10.2.	Organisatie	293
10.3.	Gegevensbescherming	294
10.4.	Recht op informatie en rechtzetting	295
11.	Handvest van de sociaal verzekerde	296

HOOFDSTUK 2.

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING	299
---	-----

Basiswetgeving	299
--------------------------	-----

Vooraf	299
------------------	-----

1. Geneeskundige verzorging	300
---------------------------------------	-----

1.1. Wie heeft recht op terugbetaling voor geneeskundige verzorging?	300
--	-----

1.2. Algemene toekennings- of verzekeraarvoorwaarden	300
--	-----

1.2.1. Aansluiten bij een ziekenfonds	300
---	-----

1.2.2. Voorwaarden om het recht op tegemoetkomingen te openen	301
---	-----

1.3. Bijzondere toekenningsvoorwaarden	301
--	-----

1.3.1. Situaties waarin tegemoetkoming wordt geweigerd	301
--	-----

1.3.1.1. Territorialiteitsbeginsel	301
--	-----

1.3.1.2.	De gezondheidsschade is reeds vergoed op basis van een andere wetgeving	302
1.3.1.3.	Niet-naleven van controleverplichtingen	303
1.3.1.4.	Verzorging zonder rechtvaardiging	303
1.3.1.5.	Onderzoeken op vraag van derden	303
1.3.1.6.	Detentie of internering	304
1.3.1.7.	Reiskosten	304
1.3.2.	Bijzondere voorwaarden i.v.m. bepaalde soorten geneeskundige verzorging	304
1.3.2.1.	Erkende zorgenverstrekker	304
1.3.2.2.	Voorschrift	304
1.3.2.3.	Adviserend arts	305
1.3.2.4.	College van artsen-directeurs (CAD) van het RIZIV	305
1.4.	Welke gezondheidszorgen worden terugbetaald?	305
1.5.	Bedrag van de tussenkomst: hoeveel wordt terugbetaald?	307
1.5.1.	Verhoogde verzekeringstegemoetkoming (VT)	307
1.5.2.	Gewone zorgen	308
1.5.3.	Kinesitherapie en fysiotherapie	308
1.5.4.	Dure behandelingen	309
1.5.5.	Ziekenhuiskosten	309
1.5.6.	Geneesmiddelen	309
1.5.7.	Bijzonder Solidariteitsfonds (art. 25 e.v. Ziektewet)	310
1.6.	Hoe worden de terugbetalingstarieven vastgesteld?	311
1.6.1.	Geneesmiddelen	311
1.6.2.	Artsen en tandartsen	312
1.6.3.	Paramedische beroepen	313
1.6.4.	Ziekenhuizen	313
1.6.5.	Medisch huis	313
1.7.	Hoe is de tussenkomst geregeld?	314
1.7.1.	Terugbetalingssysteem of voorschottensysteem	314
1.7.2.	Derdebetalerssysteem	314
1.8.	Maximumfactuur (MAF)	315
1.8.1.	Volledige terugbetaling van de kost van de geneeskundige verzorging onder bepaalde voorwaarden	315
1.8.2.	De inkomens-MAF	315
1.8.3.	De sociale MAF	316
1.8.4.	Bijkomende individuele bescherming voor kinderen minder dan 19 jaar of kinderen met recht op zorgtoeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte	317

1.8.5.	Bijkomende bescherming bij chronische gezondheidsuitgaven of personen die genieten van het Statuut Chronische Aandoening	317
1.9.	Verjaring, terugvordering en geschillen	317
1.9.1.	Verjaring	317
1.9.2.	Terugvordering	318
1.9.3.	Geschillen	318
2.	Arbeidsongeschiktheid en moederschap	318
2.1.	Wie heeft recht op uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid of moederschap?	319
2.2.	Toekenningsvoorwaarden	319
2.2.1.	Algemene toekenningsvoorwaarden	319
2.2.1.1.	Bezit van de hoedanigheid van gerechtigde	319
2.2.1.2.	Aansluiting bij een ziekenfonds	320
2.2.1.3.	Vervulling van een wachttijd	320
2.2.1.4.	Behoud van het recht op uitkeringen	321
2.2.1.5.	Situaties waarin uitkeringen geweigerd worden	321
2.2.1.6.	Bewijs en onderzoek van de algemene toekenningsvoorwaarden	322
2.2.2.	Bijzondere toekenningsvoorwaarden voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering	322
2.2.2.1.	Erkenning van arbeidsongeschiktheid	322
2.2.2.2.	Tijdige en correcte aangifte	325
2.2.3.	Bijzondere bijkomende voorwaarden inzake de moederschapsverzekering	326
2.2.3.1.	Wanneer heeft men recht op moederschapsrust?	326
2.3.	Bedrag van de arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsuitkeringen.	326
2.3.1.	Berekeningsbasis: het gederfde loon	327
2.3.2.	Uitkering gedurende de primaire arbeidsongeschiktheid.	327
2.3.3.	Uitkering gedurende de invaliditeit	328
2.4.	Bedrag van de moederschapsuitkeringen	329
2.5.	Begeleide arbeidshervatting tijdens de arbeidsongeschiktheid	330
2.6.	Weigering of vermindering van de uitkeringen	331
2.8.	Verjaring, terugvordering en geschillen	332
2.8.1.	Verjaring	332
2.8.2.	Terugvordering en verjaring	332
2.8.3.	Geschillen	333
	Nuttige websites	333

HOOFDSTUK 3.	
PROFESSIONELE RISICO'S	335
A. ARBEIDSONGEVALLEN	335
Basiswetgeving	335
Inleiding	335
Geschiedenis	335
Organisatie	336
1. Op wie is de Arbeidsongevallenwet van toepassing?	336
2. Het arbeidsongeval	337
2.1. Begrip	337
2.2. Elementen van het begrip arbeidsongeval	338
2.2.1. Plotse gebeurtenis	338
2.2.1.1. Begrip en kenmerken	338
2.2.1.2. Plotse gebeurtenis en de gewone dagtaak	340
2.2.1.3. Bewijs van de plotse gebeurtenis	342
2.2.2. Oorzakelijk verband: tijdens en door de uitvoering van de arbeidsovereenkomst	342
2.2.2.1. Algemeen	342
2.2.2.2. Tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst ...	342
2.2.2.3. Door het feit van de uitvoering van de arbeidsover- eenkomst: het wettelijk vermoeden	343
2.2.2.4. Ongevallen tijdens een (middag)pauze	344
2.2.2.5. Ongevallen bij telewerk/thuiswerk	345
2.2.3. Het letsel	346
2.2.4. Het oorzakelijk verband tussen de plotse gebeurtenis en het letsel	347
3. Het arbeidswegongeval	348
3.1. Begrip	348
3.2. De arbeidsweg	349
3.2.1. De normale arbeidsweg	349
3.2.2. Omweg en onderbreking	349
3.3. Begin- en eindpunt van de arbeidsweg	350
3.4. Arbeidswegongeval en telewerk/thuiswerk	351
4. De fout van het slachtoffer	352
5. Vergoeding van de schade	353
5.1. Medische en aanverwante kosten	353
5.2. Uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid	353
5.2.1. Wat is arbeidsongeschiktheid?	353

5.2.1.1.	Tijdelijke arbeidsongeschiktheid	354
5.2.1.2.	De genezenverklaring.	355
5.2.1.3.	De consolidatie	355
5.2.1.4.	Blijvende arbeidsongeschiktheid	355
5.2.2.	Grondslag voor de uitkeringen: het basisloon.	357
5.2.3.	Hoe wordt arbeidsongeschiktheid vergoed?	357
5.2.3.1.	Vergoeding van de tijdelijke arbeidsongeschiktheid.	357
5.2.3.1.1.	Volledige tijdelijke arbeidsongeschiktheid	357
5.2.3.1.2.	Gedeeltelijke tijdelijke arbeidsongeschiktheid	358
5.2.3.2.	Vergoeding van de blijvende arbeidsongeschiktheid	359
5.2.3.2.1.	Volledige blijvende arbeidsongeschiktheid	359
5.2.3.2.2.	Gedeeltelijke blijvende arbeidsongeschiktheid	359
5.2.3.3.	Bijkomende vergoeding voor hulp van derden	360
5.2.3.4.	Herziening.	360
5.2.3.5.	Omzetting in kapitaal	360
5.3.	Uitkeringen bij dodelijk arbeidsongeval	361
5.3.1.	Vergoeding voor begrafenis kosten	361
5.3.2.	Vergoeding voor de kosten van transport van de overledene.	361
5.3.3.	Renten aan rechthebbenden	361
5.3.3.1.	Echtgenoot of wettelijk samenwonende	362
5.3.3.2.	Kinderen.	362
5.3.3.3.	Ouders of grootouders, kleinkinderen, broers of zussen	362
6.	Aangifte en procedure	363
7.	Burgerlijke aansprakelijkheid	365
7.1.	Voorrang van de Arbeidsongevallenwet op gemeen recht	365
7.2.	Burgerlijke immuniteit	366
7.3.	Subrogatie door de verzekeraar	368
	Nuttige websites	369
	B. BEROEPSZIEKTEN	369
	Basiswetgeving	369
	Vooraf	369
1.	Op wie is de Beroepszietewet van toepassing?	370
2.	Wat is een beroepsziekte?	371
2.1.	Erkenning van een beroepsziekte via het lijstensysteem.	371
2.2.	Erkenning van een beroepsziekte via het open systeem	372

2.3.	Beroepsrisico	373
2.4.	Arbeidsgerelateerde ziekten	373
3.	Preventie vóór vergoeding in de Beroepszietewet	374
3.1.	Preventieve actie	374
3.2.	Verwijdering uit het schadelijke milieu	374
3.2.1.	Tijdelijke stopzetting van het werk	375
3.2.2.	Definitieve stopzetting van het werk	375
3.2.3.	Arbeidsgerelateerde ziekten	375
4.	Welke schade wordt vergoed door de Beroepszietewet?	376
4.1.	Medische en aanverwante kosten	376
4.2.	Uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid	377
4.2.1.	Tijdelijke arbeidsongeschiktheid	377
4.2.2.	Blijvende arbeidsongeschiktheid	377
4.3.	Uitkeringen bij overlijden	377
5.	Burgerlijke aansprakelijkheid	377
6.	Procedure aangifte van beroepsziekten	378
	Nuttige websites	378

HOOFDSTUK 4.

WERKLOOSHEID EN SWT	379
-------------------------------	-----

A. WERKLOOSHEID	379
---------------------------	-----

Basiswetgeving	379
--------------------------	-----

Vooraf	379
------------------	-----

1. Administratieve organisatie	380
--	-----

1.1. Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA)	380
--	-----

1.2. Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)	380
---	-----

1.3. Uitbetalingsinstellingen	382
---	-----

2. Werkloosheidsuitkeringen voor voltijds werklozen	383
---	-----

2.1. Algemeen	383
-------------------------	-----

2.2. Toelaatbaarheidsvoorwaarden	383
--	-----

2.2.1. Bewijs van een aantal arbeidsdagen of daarmee gelijkgestelde dagen	383
--	-----

2.2.2. Wachtijd na het beëindigen van studies of leertijd: de be- roepsinschakelingstijd	385
---	-----

2.3. Toekenningsvoorwaarden	388
---------------------------------------	-----

2.3.1. Zonder arbeid zijn	388
-------------------------------------	-----

2.3.1.1. Principe: verbod van arbeid	388
--	-----

2.3.1.2.	Arbeid voor zichzelf	388
2.3.1.3.	Arbeid voor derden	390
2.3.1.4.	Uitzonderingen op het principe: toegelaten arbeid	390
2.3.2.	Zonder loon zijn	391
2.3.3.	Onvrijwillig werkloos zijn	393
2.3.3.1.	Werkloos zijn wegens omstandigheden onafhankelijk van de wil	393
2.3.3.2.	Criteria van de passende dienstbetrekking	397
2.3.3.3.	Sancties en andere gevolgen van vrijwillige werkloosheid	399
2.3.4.	Beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt	401
2.3.5.	Actief zoekgedrag	401
2.3.6.	Arbeidsgeschikt zijn	403
2.3.7.	Leeftijdsvoorwaarden	403
2.3.8.	Verblijfsvoorwaarden	403
2.3.9.	Voldoen aan de controleverplichtingen	404
2.3.9.1.	Stempelcontrole	404
2.3.9.2.	Ingaan op uitnodigingen of oproepingen van controleurs	405
2.3.10.	Vrijstelling van bepaalde toekenningsvoorwaarden	405
2.4.	Bedrag van de werkloosheidsuitkeringen	406
2.4.1.	Begrip	406
2.4.2.	Aantal uitkeringen	406
2.4.3.	Hoogte van de uitkeringen	406
2.4.3.1.	Gezinstoestand	406
2.4.3.2.	Berekening van de uitkering	409
3.	Werkloosheidsuitkeringen bij een deeltijdse betrekking	412
3.1.	Deeltijdse werknemer met behoud van rechten	412
3.2.	Vrijwillig deeltijdse werknemer	412
4.	Overbruggingsuitkering, inschakelingsuitkering en beschermingsuitkering	413
4.1.	Overbruggingsuitkering	413
4.2.	Inschakelingsuitkering	413
4.3.	Beschermingsuitkering	413
5.	Tijdelijke werkloosheid	414
5.1.	Begrip	414
5.2.	Regeling	415
5.3.	Soorten	415
5.3.1.	Overmacht	415
5.3.2.	Sluiting van de onderneming ingevolge jaarlijkse vakantie	416

5.3.3.	Technische stoornis	416
5.3.4.	Slecht weer	416
5.3.5.	Economische oorzaken	417
5.3.6.	Staking en lock-out	418
5.4.	Uitkeringen	418
6.	Uitsluitingen	419
6.1.	Uitsluitingen	419
6.2.	Administratieve sancties	419
6.3.	Strafsancties	420
6.4.	Verhoor	420
7.	Procedure	421
7.1.	Aanvraag	421
7.2.	Verjaring	421
7.3.	Herziening	421
7.4.	Betwisting	422
8.	Arbeidsvoorziening – Bevordering van de werkgelegenheid	422
9.	Overbruggingsrecht (vroeger: ‘faillissementsverzekering’)	424
B.	SWT EN BRUGPENSIOEN	424
	Basiswetgeving	424
1.	Van ‘brugpensioen’ naar ‘SWT’	424
2.	Algemene regeling van cao nr. 17 en KB van 3 mei 2007	425
2.1.	Voorwaarden	425
2.1.1.	Leeftijdsvoorwaarde	425
2.1.2.	Ontslagen worden door de werkgever met een ‘normale’ opzegtermijn of opzegvergoeding	426
2.1.3.	Recht hebben op werkloosheidsuitkeringen	426
2.1.4.	Een voldoende lange loopbaan als werknemer hebben	427
3.	Bijzondere SWT-stelsels met afwijkende voorwaarden	427
4.	Inkomen bij SWT	430
4.1.	Principe	430
4.2.	De werkloosheidsvergoeding	430
4.3.	De aanvullende vergoeding	430
4.3.1.	Berekening van de aanvullende vergoeding	431
4.3.2.	Behoud van het recht op de aanvullende vergoeding bij werk- hervatting	431
4.4.	Inhoudingen op SWT	432
4.4.1.	Bijdrage voor de sociale zekerheid	432
4.4.2.	Bedrijfsvoorheffing	432

4.5.	Cumulatie van de aanvullende vergoeding met andere voordelen	433
4.5.1.	Schadevergoeding wegens verbreking van de arbeidsovereenkomst	433
4.5.2.	Vakantiegeld bij uitdiensttreding	434
4.5.3.	Uitwinningsvergoeding	434
4.5.4.	Overlevingspensioen	434
4.5.5.	Vervroegd pensioen	434
5.	Overlegprocedure	435
5.1.	Collectieve raadpleging	435
5.2.	Individuele raadpleging	435
6.	Vervanging van de werkloze met bedrijfstoelage in de onderneming (art. 5 KB 3 mei 2007)	436
6.1.	Vervangingsplicht of vrijgesteld	436
6.2.	Wie kan de werkloze met bedrijfstoelage in de onderneming vervangen?	436
6.3.	Vanaf wanneer en voor hoe lang moet de werkloze met bedrijfstoelage vervangen worden?	437
6.4.	Sancties bij niet-naleven van de vervangingsplicht	437
7.	SWT en het Fonds Sluiting Ondernemingen	437
	Nuttige websites	438

HOOFDSTUK 5.

PENSIOENEN EN AANVULLENDE PENSIOENEN	439
--	-----

A. PENSIOENEN	439
-------------------------	-----

Basiswetgeving	439
--------------------------	-----

1.	Inleiding	439
1.1.	Pensioenstelsels	439
1.2.	Pensioenpijlars	439
1.3.	Pensioensystemen	440
1.4.	Organisatie	440
2.	Het rustpensioen voor werknemers	441
2.1.	Algemeen	441
2.2.	Voorwaarden	441
2.2.1.	Loopbaan	441
2.2.2.	Leeftijd	444
2.2.3.	Verblijfsvoorwaarde	446
2.2.4.	Toegelaten arbeid	446
2.3.	Omvang van het pensioen – Berekening	448

2.3.1.	Loopbaanbreuk	448
2.3.2.	Bezoldiging	450
2.3.2.1.	Werkelijke lonen	450
2.3.2.2.	Fictieve lonen	450
2.3.2.3.	Minimumrecht per loopbaanjaar	451
2.3.3.	De gezinstoestand	451
2.3.3.1.	Algemene regel: gezinspensioen en pensioen als alleenstaande	451
2.3.3.2.	Uit de echt gescheiden gepensioneerden	452
2.3.3.3.	Pensioen van de feitelijk of van tafel en bed geschei- den echtgenoot	453
2.3.4.	Indexering en herwaardering	453
2.3.5.	Vakantiegeld	453
2.3.6.	Cumulatie met andere socialezekerheidsuitkeringen	454
2.3.6.1.	Cumulatie van pensioen met andere socialezeker- heidsuitkeringen	454
2.3.6.2.	Cumulatie tussen pensioenen onderling	454
2.4.	Inhoudingen	455
2.4.1.	Inhouding ten voordele van de ziekteverzekering	455
2.4.2.	Algemene inhouding (solidariteitsbijdrage)	455
2.4.3.	Fiscale behandeling	455
2.5.	De pensioenaanvraag	455
2.6.	De pensioenbeslissing	456
2.6.1.	Oorspronkelijke beslissing	456
2.6.2.	Herziening	456
2.7.	De betaling	457
2.7.1.	Algemeen	457
2.7.2.	Voorschotten	457
2.7.3.	Schorsing van de betaling	457
2.8.	Stopzetting	457
2.9.	Verjaring	458
2.9.1.	Vordering van pensioenbedragen	458
2.9.2.	Terugvordering van onverschuldigde betalingen	458
2.10.	Beroep	458
3.	Het overlevingspensioen voor werknemers	459
3.1.	Algemeen	459
3.2.	Voorwaarden om gerechtigd te zijn op een overlevingspensioen	459
3.2.1.	Minimumleeftijd	459
3.2.2.	Gehuwd geweest zijn	460
3.2.3.	Niet hertrouwd zijn	460

3.3.	Omvang van het overlevingspensioen	461
3.4.	De overgangsuitkering	461
3.5.	Indexering en herwaardering.....	461
3.6.	Vakantiegeld.....	462
3.7.	Cumulatie met andere prestaties.....	462
3.8.	Aanvraag en ingangsdatum van het overlevingspensioen	462
B.	AANVULLENDE PENSIOENEN.....	463
	Basiswetgeving.....	463
1.	Aanvullende pensioenplannen.....	463
1.1.	Soorten pensioenplannen.....	463
1.2.	Sociale pensioenstelsels.....	465
1.3.	Pensioenstelsel en individuele pensioentoezegging.....	466
2.	Financiering van aanvullende pensioenstelsels.....	467
	Nuttige websites.....	468
HOOFDSTUK 6.		
HET GROEIPAKKET..... 469		
Vooraf..... 469		
1.	Wat zit er in het Groeipakket?.....	470
2.	Wat elk kind krijgt	471
2.1.	Het startbedrag.....	471
2.1.1.	Wat is het startbedrag?	471
2.1.2.	Hoe krijgt men het startbedrag?	471
2.1.3.	Wanneer krijgt men het startbedrag?	472
2.2.	Het basisbedrag	472
2.2.1.	Wat is het basisbedrag?	472
2.2.2.	Hoe krijgt men het basisbedrag?	472
2.2.3.	Wanneer wordt het basisbedrag betaald?.....	472
2.2.4.	Tot wanneer is er recht op het basisbedrag?.....	472
2.3.	De schoolbonus	473
2.3.1.	Wat is de schoolbonus?	473
2.3.2.	Hoe en wanneer krijgen gezinnen de schoolbonus?.....	473
3.	Extra ondersteuning voor sommige kinderen	473
3.1.	Sociale toeslag.....	473
3.1.1.	Wie heeft recht op een sociale toeslag?	474
3.1.2.	Welke bedragen?.....	474

3.1.3.	Wat met de sociale toeslag bij een scheiding (nieuwe situatie vanaf 2019)?	474
3.1.3.1.	Het kind woont evenveel bij elke ouder	474
3.1.3.2.	Het kind woont meer bij de ene dan bij de andere ouder	474
3.1.4.	Inkomen	475
3.1.5.	Alarmbelprocedure	475
3.2.	Zorgtoeslag	476
3.2.1.	Een kind heeft één of beide ouders verloren	476
3.2.2.	Pleegkinderen	476
3.2.3.	Een kind met een handicap of aandoening	476
4.	Participatietoelagen	478
4.1.	Kinderopvangtoeslag	478
4.2.	Kleutertoeslag	478
4.3.	Schooltoeslag	479
5.	Groeipakket op maat van het gezin	480
5.1.	Combinatiegezinnen met kinderen geboren voor en vanaf 1 januari 2019	480
5.2.	Alleenstaande ouders	480
5.3.	Gescheiden ouders	481
5.3.1.	Kinderen geboren voor 2019	481
5.3.2.	Kinderen geboren vanaf 2019 OF er is een wijziging in de opvoedingssituatie	481
5.4.	Grensarbeiders	481
6.	Groeipakket op maat van het kind	482
6.1.	Student of schoolverlater	482
6.1.1.	Wanneer heeft een kind recht op een Groeipakket in het secundair onderwijs?	482
6.1.1.1.	Wat als een scholier langdurig afwezig is door ziekte?	482
6.1.1.2.	Wat als het kind werkt tijdens zijn studies?	483
6.1.1.3.	Heeft het kind tijdens vakanties recht op een Groeipakket?	483
6.1.2.	Wanneer heeft een kind recht op een Groeipakket in het hoger onderwijs?	484
6.1.2.1.	Wat als een student afwezig is in het hoger onderwijs door ziekte?	485
6.1.3.	Hebben schoolverlaters recht op een Groeipakket?	485
6.2.	Weeskinderen	486
6.2.1.	Weeskind geworden voor 1 januari 2019	486
6.2.2.	Weeskind geworden vanaf 2019	486

6.3.	Kind met zorgnoden	486
6.3.1.	Score op de medisch-sociale puntenschaal	487
6.3.2.	Wat zijn de bedragen?	487
6.3.3.	Nieuwe aanvraag zorgtoeslag.	487
6.4.	Kind in het buitenland	488
6.4.1.	Het kind verblijft of studeert in een land van de Europese Economische Ruimte (EER)	488
6.4.1.1.	Welke landen maken deel uit van de EER?.	488
6.4.1.2.	Recht op Groeipakket.	488
6.4.1.3.	Recht op startbedrag bij geboorte of adoptie	489
6.4.1.4.	Bilaterale akkoorden binnen de EER.	489
6.4.2.	Het kind verblijft of studeert in een land buiten de EER waarmee België een bilateraal akkoord afsloot	489
6.4.3.	Het kind verblijft of studeert buiten de EER of in een land waarmee België geen bilateraal akkoord afsloot	489
6.5.	Kind geplaatst in een instelling	490
6.6.	Andere situaties: ontvoerde of vermiste kinderen	490
6.6.1.	Ontvoerde kinderen.	490
6.6.2.	Verdwenen of vermiste kinderen.	491
7.	Bedragen	491
7.1.	Kinderen geboren vanaf 1 januari 2019	491
7.2.	Wanneer gebeurt de uitbetaling?	492
7.2.1.	Startbedrag	493
7.2.2.	Basisbedrag	493
7.2.3.	Zorgtoeslagen	493
7.2.4.	Schoolbonus	493
7.2.5.	Participatietoeslagen	493
7.2.5.1.	Kinderopvangtoeslag	493
7.2.5.2.	Kleutertoeslag	494
7.2.5.3.	Schooltoeslag	494
7.2.5.4.	Sociale toeslag	494
7.3.	Aan wie wordt het Groeipakket betaald?	494
8.	De aanvraag	495
9.	Enkele bedragen kinderbijslag over de taalgrens.	495
9.1.	Wallonië	495
9.2.	Brussels Hoofdstedelijk Gewest.	496
9.3.	Kinderbijslag in de Duitstalige Gemeenschap	496
	Nuttige websites	496

HOOFDSTUK 7.	
FEDERALE SOCIALE BIJSTAND	497
Voraf	497
1. Maatschappelijke integratie.....	498
Basiswetgeving.....	498
1.1. Algemeen.....	499
1.2. Voorwaarden	499
1.2.1. Verblijfplaats.....	499
1.2.2. Nationaliteit	500
1.2.3. Leeftijd.....	500
1.2.4. Werkbereidheid	501
1.2.5. Rechten laten gelden op sociale uitkeringen of onderhoudsgeld .	502
1.2.6. Onvoldoende bestaansmiddelen	503
1.3. Prestaties	506
1.3.1. Het verschil tussen aanvragers jonger en ouder dan 25 jaar.....	506
1.3.2. Maatschappelijke integratie door tewerkstelling	508
1.3.3. Maatschappelijke integratie door een leefloon	509
1.3.4. Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie ...	511
1.3.5. Installatiepremie voor daklozen	511
1.4. Procedure	512
1.4.1. Aanvraag.....	512
1.4.2. Inlichtingenplicht.....	513
1.4.3. Informatieverschaffing	513
1.4.4. Onderzoek van de aanvraag.....	514
1.4.5. Beslissing en herziening	515
1.4.6. Betaling	515
1.5. Terugvordering van het leefloon	515
1.6. Verjaring van terugvorderingen	517
1.7. Sancties	517
1.8. Gevolgen voor het sociaal statuut	518
1.9. Beroep	518
2. OCMW-dienstverlening	518
Basiswetgeving.....	518
2.1. Algemeen.....	518
2.2. Voorwaarden	519
2.3. Vormen van maatschappelijke dienstverlening	520
2.4. Procedure	520
2.5. Terugvordering van maatschappelijke dienstverlening.....	521
2.6. Beroep	522

3.	Inkomensgarantie voor ouderen (IGO).....	522
	Basiswetgeving.....	522
3.1.	Algemeen.....	522
3.2.	Voorwaarden.....	522
3.2.1.	Leeftijd.....	522
3.2.2.	Nationaliteit.....	523
3.2.3.	Verblijf.....	523
3.2.4.	Rechten laten gelden op pensioen.....	524
3.2.5.	Onvoldoende bestaansmiddelen.....	524
3.3.	Bedrag van de IGO.....	525
3.4.	Verplichtingen van de aanvrager.....	526
3.4.1.	Aanvraag.....	526
3.4.2.	Aangifte van de bestaansmiddelen.....	526
3.5.	Beslissing – Herziening – Beroep.....	527
4.	Inkomensvervangende tegemoetkoming aan personen met een handicap.....	527
	Basiswetgeving.....	527
4.1.	Algemeen.....	528
4.2.	Voorwaarden.....	528
4.2.1.	Handicap.....	528
4.2.2.	Leeftijd.....	529
4.2.3.	Nationaliteit.....	529
4.2.4.	Woonplaats en verblijf.....	529
4.2.5.	Rechten laten gelden op andere uitkeringen.....	530
4.2.6.	Onvoldoende inkomsten.....	530
4.2.7.	Prestatie.....	532
4.2.8.	Procedure.....	532
5.	Integratietegemoetkoming voor personen met een handicap.....	533
5.1.	Algemeen.....	533
5.2.	Voorwaarden.....	533
5.2.1.	Handicap.....	533
5.2.2.	Leeftijd.....	534
5.2.3.	Woonplaats en verblijf.....	535
5.2.4.	Inkomen.....	535
5.3.	Bedrag van de tegemoetkomingen.....	536
5.4.	Procedure.....	536
	Nuttige websites.....	537

HOOFDSTUK 8.	
VLAAMSE BIJSTAND AAN PERSONEN	539
Vooraf	539
1. De Vlaamse Sociale Bescherming	541
Basiswetgeving	541
1.1. Algemeen	541
1.2. Aansluiting bij de Vlaamse Sociale Bescherming	542
1.2.1. Woonplaats in Vlaanderen (verplicht) of in Brussel (facultatief) ..	542
1.2.2. Leeftijd	542
1.2.3. Aansluiting bij een zorgkas en premiebetaling	543
1.3. Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden	543
1.3.1. Voorwaarden	544
1.3.2. Prestaties	544
1.3.3. Procedure	544
1.4. Het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood	545
1.4.1. Voorwaarden	545
1.4.2. Prestaties	546
1.4.3. Procedure	546
1.5. Het zorgbudget voor personen met een handicap	546
1.5.1. Voorwaarden	546
1.5.2. Prestatie	547
1.5.3. Procedure	547
1.6. Mobiliteitshulpmiddelen	547
1.7. De financiering van woonzorgcentra	549
2. Persoonlijke budgetten voor personen met een handicap	549
Basiswetgeving	549
2.1. Algemeen	550
2.2. Persoonsvolgend Budget voor Meerderjarigen	550
2.2.1. Voorwaarden	551
2.2.2. Evaluatie en prioritering	551
2.2.3. Prestatie	552
2.3. Persoonlijk Assistentiebudget voor Minderjarigen	553
Nuttige websites	554

DEEL 4.	
HET SOCIAAL STATUUT VAN DE ZELFSTANDIGEN	555
HOOFDSTUK 1.	
INLEIDING	557
Basiswetgeving	557
HOOFDSTUK 2.	
SOCIALE VERZEKERING EN ORGANISATIE	559
HOOFDSTUK 3.	
TOEPASSINGSGBIED VAN DE REGLEMENTERING	561
1. Zelfstandige	561
1.1. Begrip – Sociologisch criterium	561
1.2. Vermoedens	562
1.2.1. Fiscaal vermoeden	562
1.2.2. Bestuurders en zaakvoerders van vennootschappen	562
1.3. Uitsluitingen	563
1.3.1. Zelfstandigen die onder de socialezekerheidsregeling voor werknemers vallen	563
1.3.2. Lasthebbers in instellingen	563
2. Zelfstandigen in bijberoep	563
3. Helpers	564
3.1. Definitie	564
3.2. Het statuut van de meewerkende echtgenoot	565
3.2.1. Definitie	565
3.2.2. Mini- en maxistatuut	566
3.2.3. Aansluiting bij een sociaal verzekeringsfonds – Betaling van bijdragen	566
3.3. Student-zelfstandige	567
HOOFDSTUK 4.	
VERPLICHTINGEN VAN DE ZELFSTANDIGE	569
1. Aansluiting bij een sociaal verzekeringsfonds	569
2. Aansluiten bij een ziekenfonds	569
3. Betalen van bijdragen	570
3.1. Zelfstandige in hoofdberoep	570
3.1.1. Gevestigde zelfstandigen	570

3.1.2.	De beginnende zelfstandige	570
3.2.	De meewerkende echtgenoot	571
3.3.	Zelfstandige in bijberoep	571
3.4.	Gevolgen van niet- of laattijdige betaling	572
3.5.	Verjaring	572
4.	Wijzigingen of stopzetting meedelen	572
5.	Administratieve geldboetes	573

HOOFDSTUK 5.

SOCIALEZEKERHEIDSPRESTATIES		575
1.	Gezinsbijslagen	575
	Basiswetgeving	575
2.	Geneeskundige verzorging	575
2.1.	Geneeskundige verzorging	575
2.2.	Uitkeringen	575
	Basiswetgeving	575
2.2.1.	Algemeen	576
2.2.2.	Periode van vergoedbaarheid en uitkeringen	576
2.3.	Moederschapsverzekering	577
2.3.1.	Algemeen	577
2.3.2.	Uitkeringen	579
2.4.	Dienstencheques moederschapshulp	579
3.	Pensioenen	579
	Basiswetgeving	579
3.1.	Voorwaarden	579
3.1.1.	Wie komt in aanmerking?	579
3.1.2.	Voorwaarden voor het verkrijgen van een rustpensioen	580
3.1.2.1.	Leeftijd	580
3.1.2.2.	De aanvraag	580
3.1.2.3.	Een beroepsloopbaan als zelfstandige of als helper bewijzen	580
3.1.3.	Voorwaarden voor het verkrijgen van een overlevingspensioen .	581
3.1.3.1.	Leeftijd	581
3.1.3.2.	Een bepaalde periode gehuwd geweest zijn	581
3.1.3.3.	Niet hertrouwen	581
3.1.3.4.	Een aanvraag indienen (behalve bij automatisch onderzoek)	581
3.1.3.5.	Een beroepsloopbaan als zelfstandige of als helper van de overleden echtgenoot bewijzen	582

3.1.4.	Voorwaarden voor het verkrijgen van een pensioen van de uit de echt gescheiden echtgenoot	582
3.1.4.1.	Leeftijd	582
3.1.4.2.	Een aanvraag indienen (behalve bij automatisch onderzoek)	582
3.1.4.3.	Een beroepsloopbaan als zelfstandige of als helper bewijzen in hoofde van de ex-echtgenoot	582
3.2.	Procedure	583
3.3.	Bewijs van de beroepsloopbaan	583
3.4.	Berekening van de beroepsloopbaan	583
3.5.	Minimumpensioen	584
3.6.	Cumulatie	584
3.6.1.	Cumulatie met sociale vergoedingen	584
3.6.2.	Cumulatie van pensioenen onderling	585
3.6.3.	Cumulatie met een beroepsbezigheid	585
4.	Overbruggingsrecht (vroeger: ‘faillissementsverzekering’)	585
	Nuttige website	586
DEEL 5.		
	HANDHAVING EN OPLOSSING VAN GESCHILLEN	587
	VOORAF	589
HOOFDSTUK 1.		
	SOCIALE-INSPECTIEDIENSTEN	591
1.	Begrippen	591
2.	De verschillende inspectiediensten	591
2.1.	Inspectiediensten onder de federale minister van Werk	591
2.1.1.	Inspectiedienst Toezicht op de Sociale Wetten (TSW)	591
2.1.2.	Inspectiedienst Toezicht op het Welzijn op het Werk	592
2.1.3.	Inspectiedienst van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening	592
2.2.	Inspectiediensten onder de federale minister van Sociale Zaken	592
2.2.1.	Sociale Inspectie van de FOD Sociale Zekerheid en inspectiediensten van de RSZ.	593
2.2.2.	De controlediensten van de socialezekerheidsinstellingen	593
2.2.2.1.	Controlediensten van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering	593
2.2.2.2.	Controledienst van Fedris	594
2.2.2.3.	Inspectiedienst van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering van Zelfstandigen	594

2.3.	Inspectiediensten van de gemeenschappen en de gewesten	594
3.	Bevoegdheid van sociale-inspectiediensten	595
3.1.	Vrije toegang tot arbeidsplaatsen	595
3.2.	Identificeren van personen	595
3.3.	Verhoren van personen	596
3.4.	Verkrijgen en verstrekken van sociale gegevens	596
3.5.	Leggen van beslag	596
3.6.	Uitwisselen van informatie	596
3.7.	Bevelen van passende maatregelen	596
3.8.	Geven van waarschuwingen en opstellen van proces-verbaal	597
3.9.	Vorderingsrecht	597
3.10.	Plichten van sociale inspecteurs	597
3.10.1.	Vertrouwelijkheid	597
3.10.2.	Geheimhouding	597
3.10.3.	Integriteit en deontologie	597
4.	Charter tussen werkgevers- en zelfstandigenorganisaties en sociale-inspectiediensten	598
5.	Sancties	598
5.1.	Administratieve geldboetes en strafsancties	598
5.2.	Verhinderen van toezicht	598

HOOFDSTUK 2.

	DE GERECHTELIJKE ORGANISATIE EN DE ARBEIDSGERECHTEN	599
1.	Organisatie van de Belgische rechtsmacht	599
2.	Algemene beginselen	599
2.1.	De eenheid van de rechtspraak	599
2.2.	De dubbele aanleg	600
2.3.	Specialisatie van de rechtbanken	600
3.	Territoriale organisatie van de rechtbanken	600
4.	Structuurschema van de gerechtelijke organisatie	601
5.	Samenstelling en bevoegdheid van de arbeidsgerechten	602
5.1.	Organisatie	602
5.2.	Samenstelling	603
5.3.	Materiële bevoegdheid	603
5.4.	Territoriale bevoegdheid	604
6.	De rechtspleging voor de arbeidsgerechten	604
6.1.	Inleiding van de zaak bij de arbeidsrechtbank	604
6.2.	De zitting	605
6.3.	Het vonnis	606

